

کتاب دوم

جنگ شهرها

دزفول

گزارشی از شهر مقاوم دزفول در جنگ شهرها

۱۳۵۹ - ۱۳۶۷

عبدالرضا سالمی نژاد

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

تهران ۱۳۹۷

سرشناسه : سالمی نژاد، عبدالرضا، ۱۳۴۰ -

شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۱۰۶۴۶

عنوان و نام پدیدآور : گزارش از شهر مقاوم دزفول در جنگ شهرها ۱۳۵۹-۱۳۶۷/ به کوشش

عبدالرضا سالمی نژاد ؛ ناظر علمی و محتوایی حسین اردستانی.

مشخصات نشر : تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد دفاع مقدس، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۴۶۴ ص: مصور (رنگی)، ۱۴/۱۴×۵/۲۱ س.م.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۷۵-۲

فروست : جنگ شهرها؛ کتاب دوم.

یادداشت : فروست: جنگ شهرها؛ کتاب دوم.

عنوان دیگر : گزارشی از شهر مقاوم دزفول در جنگ شهرها ۱۳۵۹-۱۳۶۷.

موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- دزفول

موضوع : Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Dezful

موضوع : دزفول

موضوع : (Iran) Dezful

۹۵۵/۰۸۴۳

رده بندی : DSR۲۰۸۷ / ۳ ۱۳۹۶

سرشناسه : سالمی نژاد، عبدالرضا، ۱۳۴۰ -

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد دفاع مقدس

وضعیت فهرست نویسی : تیس

کتابخانه تحقیقات دفاع مقدس

جنگ شهرها

دزفول

گزارشی از شهر مقاوم دزفول در جنگ شهرها

۱۳۵۹-۱۳۶۷

عبدالرضا سالمی نژاد

ناظر: دکتر فرهاد درویش س. ملی

ویراستار: حبیب الله مهرجو ■ صفحه آرا: سید علی ناوشی

لیتوگرافی و چاپ: چاپ بلاغ ■ ناظر چاپ: سیدنام درویش

طرح جلد: سیدایمان نوری نجفی ■ چاپ اول: ۱۳۹۷ ■ شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۳۷,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۷۵-۲ ■ ISBN: 978-600-5443-75-2

کلیه حقوق متعلق به مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس است.

نقل از کتاب با ذکر مأخذ مجاز و هرگونه بهربرداری دیگر منوط به اجازه کتبی این مرکز می باشد.

۱. تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱
۲. تهران، خیابان انقلاب، خیابان فرخوردی، مجتمع ناشران فرخوردی، انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس
۳. خرمشهر، جنب مسجد جامع، بازار شهید محمد جهان آرا، شماره ۳۷

کتابخانه

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۷	مقدمه
	فصل اول
	دزفول در آئینه تاریخ
۲۵	مقدمه
۲۶	الف) موقعیت جغرافیایی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی
۲۷	جمعیت
۲۷	اقتصاد و کسب و کار
۲۹	کشاورزی
۳۱	پوشش گیاهی و فضای سبز
۳۲	راه‌های زمینی
۳۲	نهادهای آموزشی
۳۳	ب) پیشینه تاریخی، اجتماعی
۳۷	تاریخ اجتماعی

۳۹	زبان
۴۳	بافت تاریخی - شهری
۴۵	بقاع متبرکه
۴۶	ج) تحولات سیاسی، اجتماعی در جریان انقلاب اسلامی
۵۶	گروه‌ها و جریان‌های تأثیرگذار در پیروزی انقلاب
۵۷	۱- مساجد و انجمن‌های اسلامی
۵۸	۲- گروه مسلحانه شهید سبحانی
۶۲	۱- مراکز علمی و دانشسراهای تربیت معلم
۶۳	۴- معلمان و دانش‌آموزان
۶۴	۵- انجمن‌های خیریه
۶۵	۶- گروه‌های چریک‌نوا
۶۶	پیروزی انقلاب اسلامی
۶۸	تشکیل دادگاه انقلاب اسلامی
۶۹	انتصابات انقلابی
۷۱	فعالیت‌های فرهنگی - اجتماعی
۷۳	شکل‌گیری ارگان‌های انقلابی
۷۸	توجه به مرز و استقرار در پاسگاه‌های مرزی
۸۱	بحران‌های قبل از جنگ در منطقه دزفول
۸۲	فعالیت‌های ضدانقلابی و تخریبی گروه‌ها
۸۴	اقدامات ضدامنیتی استخبارات عراق
۸۷	الف) اخراج افراد ایرانی تبار
۸۸	ب) ارسال و پخش اسلحه
۸۹	ج) تربیت و اعزام جاسوس
۹۲	د) تحریک شیوخ و سران قبایل
۹۶	ه) انجام عملیات خرابکاری
۹۹	ی) تعرضات مرزی به خاک ایران
۱۰۱	م) تجاوزات هوایی
۱۰۳	ن) تجاوزات زمینی
۱۰۶	آخرین علایم شروع جنگ
۱۱۰	نتیجه‌گیری

فصل دوم

مبانی نظری و تاریخچه جنگ شهرها

۱۱۵	مقدمه
۱۱۶	الف) تعاریف، مفاهیم و نظریه‌ها
۱۱۷	اهداف کلی جنگ شهرها
۱۱۸	ب) تاریخچه و مراحل جنگ شهرها در ایران و عراق
۱۲۵	مراحل تاریخی جنگ شهرها
۱۲۹	مقاصد رژیم بعث عراق در جنگ شهرها
۱۳۳	عوامل مقبضه‌نمایی عراق در هر مرحله از جنگ شهرها
۱۳۳	نقشه شهرها به روایت آمار
۱۳۵	نتیجه‌گیری
۱۳۶	کتابنامه

فصل سوم

جنگ شهرها در دزفول

۱۳۹	مقدمه
۱۴۲	مقطع اول جنگ شهرها (از ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹ تا ۲۲ خرداد ماه ۱۳۶۳)
۱۴۲	مقدمه
۱۴۴	حوادث و رویدادهای شش ماهه اول جنگ بخش اول (مقطع اول)
۱۴۴	مقدمه
۱۴۴	الف) مآلقات و اتفاقات مهم
۱۴۶	شرح بخشی از اتفاقات
۱۴۶	۳۱ شهریور ۱۳۵۹ آغاز جنگ شهرها با شروع شکست دیوار دزفول
۱۴۹	۵ مهرماه ۱۳۵۹ آغاز گلوله‌باران شهر
۱۵۲	۱۱ مهرماه ۱۳۵۹ آغاز بمباران هوایی شهر
۱۵۳	۱۶ مهرماه ۱۳۵۹ آغاز موشک‌باران شهر
۱۵۵	حادثه در محلات قدیمی
۱۵۷	غلامحسین بهادری شاهد عینی واقعه چولیان
۱۵۷	عبدالحسین کلویی، شاهد عینی چولیان
۱۵۸	حادثه ۴ آبان / سومین حمله موشکی و حضور آیت‌الله خامنه‌ای در دزفول

۱۶۳	حادثه انفجار در میدان مثلث در ۲۱ آذر ۱۳۵۹
۱۶۶	حادثه در مسجد نجفیه در ۱۹ اسفند ۱۳۵۹
۱۶۸	(ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۱۷۱	شرح برخی از اقدامات خاص
۱۷۱	قطع برق شهر
۱۷۳	فشار یا بناه
۱۷۷	عملیاتی برای نجات دزفول
۱۷۸	درخواست عملیات مقابله به مثل
۱۸۱	بازاری از نسخه کتاب دشمن
۱۸۵	انعکاس مظلومیت دزفول در سازمان ملل
۱۸۶	حمایت و پشتیبانی دولت جمهوری اسلامی از مقاومت مردم
۱۸۷	حوادث و رویدادهای سال ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ (بخش دوم از مقطع اول)
۱۸۷	مقدمه
۱۸۹	(الف) مواقع و اتفاقات دوره
۱۹۰	شرح برخی از مواقع و اتفاقات دوره
۱۹۱	۱- حادثه اصابت گلوله توپ به پستی در ۱۸ آذر ۱۳۶۰
۱۹۱	۲- حملات ۲۸ آذر ۱۳۶۱
۱۹۴	(ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۱۹۶	شرح برخی از اقدامات مردم و مسئولین
۱۹۷	مدیریت بحران
۲۰۰	خروج شهر از زیر بارش توپ
۲۰۵	حوادث و رویدادهای سال ۱۳۶۲ تا خرداد ۱۳۶۳ (بخش سوم از مقطع اول)
۲۰۵	مقدمه
۲۰۵	(الف) مواقع و اتفاقات دوره
۲۰۹	شرح برخی از مواقع و اتفاقات
۲۰۹	۱- واقعه موشکی جمعه ۶۲/۷/۳۰ مسجد جامع دزفول
۲۱۲	۲- انفجار در بازار
۲۱۳	(ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۲۱۴	عملیات مقابله به مثل و مهار نسبی جنگ شهرها
۲۱۶	تشکیل ستاد کمک به دزفول
۲۱۹	نتیجه

۲۲۲	مقطع دوم جنگ شهرها (از ۱۴ بهمن ۱۳۶۳ تا ۱۸ فروردین ۱۳۶۴)
۲۲۲	مقدمه
۲۲۴	الف) مآووق و اتفاقات مهم این مقطع
۲۲۵	شرح مآووق و اتفاقات
۲۲۵	آتش در خیمه‌گاه
۲۳۰	هشت محله در آتش
۲۳۴	ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۲۳۶	تأمین و تجهیز بیمارستان افشار
۲۳۷	دغله ثبت حملات موشکی
۲۴۰	پاسارگاد ر کادر پایگاه چهارم شکاری
۲۴۱	نتیجه
۲۴۲	مقطع سوم جنگ شهرها (از ۴ خرداد ۱۳۶۴ تا ۹ تیرماه ۱۳۶۴)
۲۴۲	مقدمه
۲۴۳	الف) مآووق و اتفاقات مهم
۲۴۶	شرح مآووق و اتفاقات
۲۴۶	خطر انفجار سد دز
۲۴۸	شهر آجر در تهدید تخریب
۲۵۳	قطاری در آتش
۲۵۴	ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۲۵۶	حضور فعال زنان دزفولی
۲۵۹	نتیجه
۲۶۰	مقطع چهارم جنگ شهرها (از ۱۳۶۵/۵/۲۰ تا ۱۳۶۵/۱۱/۲۸)
۲۶۰	مقدمه
۲۶۲	الف) مآووق و اتفاقات مقطع
۲۶۴	شرح مآووق و اتفاقات
۲۶۵	طولانی‌ترین بمباران جنگ
۲۶۷	فاجعه موشکی ۲۰ دی ۱۳۶۵
۲۷۰	ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۲۷۱	نتیجه
۲۷۲	مقطع پنجم جنگ شهرها (از ۱۳۶۶/۵/۱۹ تا ۱۳۶۷/۱/۳۱)
۲۷۲	مقدمه

۲۷۵	الف) موقوف و اتفاقات مقطع
۲۷۵	شرح موقوف و اتفاقات
۲۷۶	حمله به مجتمع‌های کارگری
۲۷۶	بمباران مدرسه امید در ۲۰ اسفند ۱۳۶۶
۲۷۸	ب) عکس‌العمل مردم و اقدامات مسئولین
۲۷۸	انتخاب دزفول به عنوان شهر نمونه مقاومت
۲۸۱	دزفول قهرمان
۲۸۲	حمل سختی‌های روزهای پایانی
۲۸۴	نتیجه

فصل چهارم

دوازده‌های مقاومت مردم دزفول

۲۸۹	مقدمه
۲۹۰	۱) اندیشه دینی و تعصب انقلابی
۲۹۶	۲) مهندسی مقاومت / حضور معنوی حضرت امام خمینی (ره)
۲۹۸	الف) نگرانی مقدس
۳۰۱	روح مقاوم یک شهر
۳۰۵	۳) آیت‌الله سیدمجدالدین قاضی، محور معنوی مقاومت
۳۰۷	۱- تشویق جوانان به حضور در میدان‌های رزم
۳۰۸	۲- حضور مستمر در مراسم اعزام نیرو به جبهه‌ها
۳۰۸	۳- استقبال از بازگشت رزمندگان به شهر
۳۰۹	۴- ترغیب رزمندگان به انجام عملیات علیه دشمن
۳۰۹	۵- الگوی مردم در عدم ترک شهر
۳۱۰	۶- حضور در میدان‌های رزم با انگیزه تقویت روحیه رزمندگان
۳۱۰	۷- حمایت و سرکشی به مقرهای رزمندگان در اطراف شهر
۳۱۱	۸- ترغیب مردم به کمک‌رسانی به جبهه‌ها
۳۱۱	۹- پیگیری کار بازسازی محل‌های موشک‌خورده
۳۱۲	۱۰- تلاش در جهت تشکیل پایگاه‌های بسیج شهری
۳۱۳	۴) نماز جمعه، آیین روحیه‌آفرین مقاومت
۳۱۳	القای عادی بودن اوضاع
۳۱۶	ایستگاه‌های صلواتی نماز جمعه

۳۱۸	۵) حضور شخصیت‌های سیاسی، نظامی و فرهنگی کشور
۳۱۹	الف) حضور روحیه‌بخش مسئولین نظام
۳۲۱	ب) نمایندگان مجلس و شخصیت‌های برجسته
۳۲۴	۶) شواهد و پناهگاه‌های مقاومت و مردمی
۳۲۵	الف) نهضت شواهد و احیای آنها
۳۲۸	ب) زندگی دسته‌جمعی
۳۳۰	ج) سنگرهای بتونی
۳۳۱	۷) رادبو دزفول / صدای ایستادگی و مقاومت
۳۳۳	اطلاع‌رسانی و پخش اخبار مربوط به شهر
۳۳۳	پخش صدای مقاومت مردم
۳۳۴	اعلام وضعیت خطر
۳۳۵	ساخت و پخش برنامه‌های یو جبهه
۳۳۶	۸) عناصر فرم‌گم / اجتماعات مقاومت
۳۳۷	الف) نواحی حماس باور
۳۴۲	ب) وضایای روحیه‌بخش
۳۴۵	ج) رسانه‌های دیداری
۳۴۶	د) اسطوره‌های بومی
۳۴۷	۱- حاج پولاد روغنی
۳۴۸	۲- ملامهدی قلمباز
۳۴۸	۳- حاج عبدالحسین کیانی
۳۵۰	۴- خانواده‌های پر شهید
۳۵۱	۹) جریان فعال مرمت و بازسازی
۳۵۱	الف) ضرورت‌ها و چالش‌ها
۳۵۴	ب) کمک‌های مردمی و دولتی
۳۵۷	کمک امام خمینی (ره) به مردم دزفول
۳۵۸	ج) رونق کسب و کار و زندگی
۳۶۰	د) بازتاب رسانه‌ای و بین‌المللی
۳۶۴	۱۰) مهاجرت‌های موقت و سیار
۳۶۷	الف) منازل روستاییان
۳۷۰	ب) اردوگاه‌های موقت مهاجرین
۳۷۲	ستاد مهاجرین جنگ

- ۳۷۵ تلاش‌های دولتی برای حل مشکلات مهاجرین
- ۳۷۷ اردوگاه‌های جنگی
- ۳۷۸ اردوگاه بن جعفر
- ۳۷۹ اردوگاه شهید اشرفی اصفهانی
- ۳۷۹ (۱۱) پایگاه‌های مقاومت بسیج شهری و روستایی
- ۳۸۲ (۱۰) پایگاه‌های بسیج شهری
- ۳۹۴ (ب) بسیج عشایر
- ۳۹۵ (ج) بسیج نوجوانان
- ۳۹۶ (د) نیروهای ذخیره سپاه/اولین تجربه بسیج عمومی
- ۳۹۸ (۱۲) روح مهمان‌رازی و قدرشناسی مردم
- ۳۹۹ (الف) یاتوق رزمندگان
- ۴۰۵ (ب) تأمین مایحتاج یگان‌های رزم
- ۴۱۰ (ج) اسکان خانواده مسئولین و فرماندهان جنگ
- ۴۱۱ (۱۳) نهادهای فرهنگی اجتماعی
- ۴۱۲ نهاد مسجد
- ۴۱۴ فرمانداری
- ۴۱۹ بنیاد شهید و امور ایثارگران
- ۴۲۳ جهاد سازندگی
- ۴۲۴ (الف) ستاد پشتیبانی جبهه و جنگ
- ۴۲۶ (ب) ستاد امداد موشکی
- ۴۲۸ (ج) مشارکت در ساخت اردوگاه‌های جنگی
- ۴۲۹ اداره آموزش و پرورش
- ۴۳۰ (الف) آموزش زیر آتش
- ۴۳۵ (ب) آموزش و پرورش سیار
- ۴۳۸ (ج) بازسازی مدارس
- ۴۴۱ کمیته انقلاب اسلامی
- ۴۴۲ سازمان آب و برق
- ۴۴۵ نتیجه‌گیری

دزفول، شمال‌ترین شهر خوزستان و در جنوب غرب کشور پهناور ایران قرار دارد. این شهر به عنوان قطب کشاورزی استان خوزستان محسوب می‌شود و از شهرهای باستانی ایران است که در جریان دفاع مقدس در فاصله سال‌های ۱۳۵۹-۱۳۶۷ مورد خصومت و دشمنی خاصی از طرف دشمن در طول مقاطع پنج‌گانه جنگ شهرها قرار گرفت. به‌طوری‌که در اکثر حملاتی که دشمن از طریق هوای و زمین نسبت به ۱۲۷ شهر ایران داشت، دزفول هم از نظر حجم و هم از نظر تعداد حملات در صدر شهرهای مورد حمله قرار داشت. دشمنی حرب و شورش با این شهر کوچک که در تقسیم‌بندی حملات، او را همواره در «دیف الف» قرار می‌داد، علاوه بر اینکه مورد کنجکاوی بسیاری از تحلیل‌گران امور سیاسی نظامی داخلی و خارجی بود، برای مردم ایران نیز حیرت‌آور می‌نمود. این در حالی بود که این شهر نه در مسیر راهبردی نظامی ویژه‌ای قرار داشت تا بتوان با آسیب به آن، شرایط هجوم را هموار نمود؛ و نه به‌عنوان قطب

اقتصادی تعیین‌کننده‌ای مطرح بود که با انهدام آن بتوان به زیرساخت‌های کشور ضربه اساسی زد. از طرفی، مرکز تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری سیاسی - نظامی کشور نیز محسوب نمی‌شد تا با فشار به آن، بتوان به امتیازات مناسبی دست یافت. این شهر کوچک حتی به عنوان شاهراه یا پایگاهی نظامی مطرح نبود که بتوان با انواع حملات از راه دور، دست به انهدام نیرو و تجهیزات آن زد. از همه مهم‌تر، مردم این شهر در طول جنگ شهرها، کمترین مخالفت و اعتراضی به جمهوری اسلامی بروز ندادند. با این‌که با تحمل سخت‌ترین حملات وحشیانه دشمن و از دست دادن مکرر خانواده‌ها، کشته شدن خود و تحمیل شهیدهای دسته‌جمعی و خانوادگی که پیش از این در هیچ برهه‌ای از تاریخ ایران سابقه نداشت، آنها را در برابر نظام قرار داد. اما با این همه تا پایان جنگ هرگز نه از شدت حملات و نه از حجم آنها به این شهر کاسته نشد و حتی در تهدیدات مکرر خود، وقتی در میانه جنگ، تهران پایتخت ایران را نیز به لیست حملات موشکی خود افزود، ولی دزفول هرگز از ردیف اول لیست تنزل نکرد.

اگرچه تلاش این تحقیق بر آن است نه در کنار بیان حوادث و رویدادهای خونبار این شهر، اجزا و عناصر مقاومت مردم دزفول را شناسایی و مورد واکاوی قرار دهد، به نظر می‌رسد تا دستیابی به اهداف پژوهش در بیدای رژیم بعث، از اینکه اصرار به تداوم حملات خود به این شهر داشت و البته هیچ عایدی هم برای او در بر نداشت، همچنان در پرده ابهام باقی بماند.

انجام پژوهشی مستقل بر پایه تاریخ شفاهی و انجام مصاحبه با عوامل سیاسی نظامی باقی‌مانده از رژیم بعث عراق و دستیابی و تحلیل اسناد ارتش و اداره استخبارات آن رژیم می‌تواند تکمیل‌کننده این مجموعه و رسیدن به یکی از پرسش‌های بی‌پاسخ جنگ باشد.

با این همه، مقاومت حیرت‌انگیز مردم دزفول به عوامل و عناصر مختلفی متکی بود که پیشینه وابستگی و علاقه‌مندی آنها به مذهب و اطاعت از فرامین ائمه اطهار^(ع)

و تعصب خاص دینی - سیاسی به انقلاب اسلامی و حضرت امام خمینی^(ره) از جمله شاخص‌ترین آنها به حساب می‌آمد که بیشترین سهم زیرساخت مقاومت را به خود اختصاص داده بود.

عادت به زندگی در شرایط سخت و قدرت تحمل بسیار در برابر ناملایمات و پایین بودن سطح توقعات از زندگی از ویژگی‌های خاص مردم این دیار است که به نظر می‌رسد خود را به خوبی در جریان جنگ شهرها نیز نشان داد.

این شهر قهرمان، که به شهر موشک‌ها و توپ‌ها و به قول عراقی‌ها «بلدالصواریخ» معروف شد، در طول سال‌های دفاع مقدس و در جریان جنگ شهرها، صدها بار مورد هجوم و دشمنی حزب بعث عراق و ارتش اشغالگر او قرار گرفت و در طول ۲۷۰۰ روز مقاومت ۲۶۰۰ شهید، ۴۰۰۰ جانباز، ۴۵۲ آزاده و ۱۴۷ مفقودالاثر تقدیم اسلام و آرمان‌های ملت امام کرد.

دولت جمهوری اسلامی پس از انجام نظرسنجی عمومی و کارشناسانه در ۴ آذر ۱۳۶۶ این شهر را به عنوان شهر سال در استقامت و پایداری معرفی کرد و لوح سپاس مردم و دولت جمهوری اسلامی را طی مراسمی در یکی از میادین این شهر نصب کرد.

در این اثر ضمن پرداختن به موضوعات متنوع، تلاش شده تا دزفول در جنگ شهرها مورد بازبینی و واکاوی قرار گیرد. از این راه‌گشا برای مفاهیم بیشتر و قراردادن مخاطبین خود در فضا و موقعیت سال‌های استقامت و پایداری، بر مصادیق و خاطرات آن دوران تکیه بیشتری می‌شود. روش تحقیق در این کتاب تاریخی، تحلیلی و توصیفی است. با توجه به اینکه این پژوهش اولین تحقیق علمی جامع درباره دزفول در جنگ شهرهاست، اتکای کار بیشتر بر تاریخ شفاهی ستوار بوده تا مطالعات کتابخانه‌ای. بدین معنی که نگارنده با استفاده از منابع موجود و با مراجعه به افراد مطلع و مرتبط با حوادث و رویدادهای سال‌های دفاع مقدس و انجام مصاحبه، پژوهش را پیش برده و براساس اطلاعات به دست آمده نسبت به تدوین آن اقدام

کرده است. از طرفی وجود منابع کتابخانه‌ای اندک درباره موضوع فوق، نگارنده را به تحقیقات میدانی سوق داده است. ناگفته نماند بخشی از این پژوهش از اطلاعات گردآوری شده توسط دوستان و آشنایان نیز بهره جسته است. در مجموع این اثر را می‌توان اثری دست اول برشمرد.

این پژوهش تلاش بر این است که نخست، به چگونگی پایداری مردم در مقابل راده و خواست دشمن که قرارداد آنها در برابر نظام اسلامی است، پرداخته شود. دوم، سنن و عناصر مقاومت مردم دزفول را مورد واکاوی قرار دهد. سوم، علل دشمنی و خصومت رژیم بعث عراق با مردم دزفول و قرارداد آنها در صدر حملات مردم در جنگ شهرها را مورد مطالعه قرار دهد. چهارم، ضمن صحنه گذاشتن بر انتخاب درست واقع‌بینانه مردم و دولت اسلامی در گزینش دزفول به عنوان شهر نمونه در ۴ آذر ۱۳۶۲، نمونه‌ای از مقاومت یکپارچه یک شهر را در برابر دشمنان، فراروی نسل کنونی و آرای جنگ‌های احتمالی آینده بگذارد.

با این اندیشه، فصول کتاب از در روش زمان‌محور و موضوع‌محور بهره جسته و تلاش دارد از خلال حوادث، رویدادها، نظریه‌ها و خاطرات به آن مهم دست یابد. سه فصل اول ضمن طرح مبحث جنگ شهرها، تاریخ پنداری زمان‌دار برخوردارند و فصل بعدی با محور قرارداد موضوع خاطرات و عناصر مقاومت تلاش کرده تا چگونگی و علل مقاومت را بررسی نماید.

شایان ذکر است اگرچه شهرهای اندیمشک و شوش در تقسیم‌بندی شهری زمان پژوهش (سال‌های دفاع مقدس) از شهرهای شهرستان دزفول به حساب می‌آمده است، در تحقیق حاضر هر جا نامی از دزفول و مردمش برده شده، منظور دزفول در تقسیم‌بندی کنونی آن می‌باشد. بدیهی است مقاومت مردم قهرمان اندیمشک و شوش نیاز به تحقیقات جداگانه‌ای در این موضوع دارند.

در فصل اول، با عنوان دزفول در آیین تاریخ، با این شهر در گذر زمان آشنا شده و وضعیت جغرافیایی، موقعیت اقتصادی و فرهنگ، نژاد، لهجه و تحولات سیاسی -

اجتماعی قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی از نظر خواهد گذشت.

در فصل دوم، به مبحث جنگ شهرها از دیدگاه تعاریف، نظریه‌ها و مفاهیم پرداخته خواهد شد و تقسیم‌بندی جنگ شهرها در مقاطع مختلف آن مورد بازخوانی قرار خواهد گرفت.

در فصل سوم، حملات توپخانه‌ای، هوایی و موشکی به دزفول در پنج مقطع جنگ شهرها، از آغاز تا پایان جنگ به صورت مفصل بررسی خواهد شد. در این فصل، من بیان حوادث و رویدادهای مهم در هر مقطع، برخی از موضوعات و رویدادها، مهم آن نیز با تفصیل بیشتری از نظر خواهد گذشت.

در فصل چهارم، فصل پایانی است، علل و عناصر مقاومت مردم به صورت موضوعی بررسی شده و برای مفاهیم بیشتر از خاطرات مربوط نیز استفاده شده است. در آخر هم، من بررسی کلی موضوع به نتیجه‌گیری از بیان مطالب و رویدادها پرداخته خواهد شد.

برخی موضوعات و تحولات اساسی دیگر در دزفول که جایگاه معترضه‌ای در فصول پیدا می‌نمود و همچنین خاطرات بازندگان حملات موشکی، هوایی و توپخانه‌ای که نمی‌توانست در فصول کتاب جایگاه مناسب خود را پیدا کند، در بخش ضمایم آمده و همچنین در پایان این بخش از کتاب، اسناد و مدارک مربوط استفاده شده است.